

't Versjwiëge Laok va Klumme

© G.Rapaille/Zjèr Bataille (psdn.van Ger Bertholet | geïnspireerd op een verhaal van Dario Fo)

't Versjwiëge laok va Klumme, zaet dich dat get? Natuurlik neet.

Hat hiej al ins enne gehoërd van d'r bruek van Madagascar?

Ouch neet, dat dach ich waal.

D'r Miel Broewesj ziëliger, sjriever van 1000 jaor Klumme, hat d'r ouch gein letter uever gesjriëve. In dem zien aanteikeninge is allein gevonge dat eind van d'r 17^e iëw d'r abt van Rolduc in enne ijlbreef van Daniël de Lumpes, ontvenger van de Sjtaote leus dat d'r *waeg va Mestreech nao Haele direct achter Valkeberg onveilig en absoluut aaf te rao is. Waeges dat ederein, ouch 't vië, 't wild en de vuegel alle kante oet aan 't vluchte is. Op Valkeberg, Aoke, Haele en Alsdorf aa. Mië is neet bekind.*

Logisch. 't Versjwiëge laok va Klumme is noe pas bekant woërde.

O, sidus clarum! (Dat is latien).

Huer mich dus aan! Kroep bie ein, doch dich de döp oet de oëre, huer en loester! Hawt uch vas, want nao huj zal nieks nog 't zelfde ziën. Hie brent de lamp! Hang aan mien luppe!

Ich doën uch Ut Versjwiëge laok van Klumme oet de deuk.

Bie dit gelaeg. Ach! Wië! Noe dit land d'r zoë sjelech vuer sjeit.

Noe hie de laoker van de Houtsjtraot dich de sjtraot oetkieke ('t haw zo sjoën kinne ziën...)

In d'r winkel van d'r Eis gefossiliseerde komkommers zint gevonge woëste eine d'r kop mit in kins hawwe. Noe hie d'r snieë lich sjwat zuut van d'r nao baove gewèjde ambtenaere-esj va Voelender. Noe me zich dao uever in 's Hertogenbosch aaf vreug of in de hand van enne Jajo-omkuiper ouch e dueske sjwaegele past (wiel toevallig 't ambtenaere-gedeilte...)

Noe hie...ich verman mich, ich mot wiejer...

Tum podex carmen extulit horridulum! (Dat is latien).

D'r bruek va Madagascar, herfs 1698, waor 'n versjrikkelijke aardbaeving die weltwied hat oetgewirkt. V'r weite dit pas kort. Oet documente die enne naef van mich, universitair incidentoloog, opgedaoke hat in de kloësterbibliotheek van Reims.

Daovan weit ich omdat miene naef mich 'n kopie van die documente hat versjaf.

Gek hé. Vraem genog weit ich es ex-Klum dao noe dus alles van en d'r Hub Lupsj, d'r Hay van Aoke. d'r Jo van d'r Köster en d'r Kröl Hamesj en Daphne Savelsborgh neet! Ich höb die dizzemurge nog gebeld...me die sjelepe nog!

Oke, wie gezag die documente loge in Reims. Dao liekt mië sjpul va Klumme.

En wie gezag, Hub, Hay, Jo, Kröl en Daphne sjelepe nog.

Van Daphne weit ich 't ziëker. Die loog naeve mich.

Blief bie de zaak! Maak 't neet te lang Zjaer.

De luj wille intelich de waarheid huere. Wat is doe gebuerd? Herfs 1698?

In diebus illis! (Dat is letien).

Douf neut, loester! Bling sjöpsele, kiek!

In die daag...zo vertaalde miene naef ister hie get vuergevalle dat zelfs d'r hiëmel op d'r kop hat gezat. D'r Hiëmel. Groëte eclacante paniek. Herfs 1698. *(sjrief uch dat getal angesj effe op)*

D'r Sjöpper waor gans achter in d'r hiëmelhaof get aan 't böttele.
Zien zon sjeen, mit zien wind sjiëlde mit zien kaore en zien vuegelkes flaote zien leedjes.
Vueraan begos 't. Groëte radau in 't deftige gedeelte van d'r haof. Ingele vlooge wie wild
gewoëre pölle langs 't gouwe seersjmeedwirk op. Allemaol weze ze nao d'r waereldbol.
Sjöpper, Sjöpper, kom kieke! Kiek da! Kiek da!

De Sjöpper, gans in gedachte aan 't böttele, sjrok zich 't laplazerus. Flot leep hae nao vuer.
Kiëk en zag: *"Wwwiék uch ins!"*

Jekerein wiekde zich. 't Hiërsjap kiëk zelf en zat pupsje op.
"Wat wao waor, wat waor, mich dat da noe?"

In Madagascar sjpleet zich de aerd. Woë noe Sardinië is waor normaal nieks, me doe inins
Sardinië, in Frankriek woë noe d'r Mont Ventoux liegkt koste doe op enne kukesjtool nao
Paries kieke, en dao waor noe inins de oetsjulping Mont Ventoux, aerdplate sjove ueverein
wie krùjjend ies en d'r naeve koste deep kieke.

D'r Sjöpper wreef zich de ouge. Mé de ingele bleve wieze, dao, dao, dao! D'r Sjöpper kiëk.
Nae dat kos neet waor ziën. Kiëk nog ins.

Nae. Hae deeg ein oug toe. Kiëk wir. Sae miljaar, ongeluiflik!
Wie kos dat! KLUMME WAOR WEG!

Precies hiej woë v'r noe sjtont. Dao waor nieks. D'r waor nieksneet mië te ziën. Eine groëte
gaar nieks. Van hie tot dao en teruk! D'r Sjöpper uigde, kiëk en kiëk. Zien Ingele kiëke ouch en
uigde mit. Same kiëke ze zich enne dulle hypotalamus. D'r Sjöpper wreef zich de pupsje oet
de ouge en zag:

*"Kkkardju, 'n bruek in Madagascar...Klumme weg! Miljaarr, wat e laok. Dao moagste waal
laok taegge zegke. Mordjue, dddat is mië laok es sjöpping."*

Mitein drachteraan zag hae taegge de ingele:
"Dddat höb deer nneet ggehuerd!"

Tuurlik neet. Die hawwe zich, van nature braaf, al allemaol de ingele-vingere in de oëre
geduud. Zo wie 't zich huert es enne Sjöpper vlo...vloekt en sa sa sakkert. Dae kiëk nog ins.
E laok. E sjtom laok. Neet ins e sjoën laok. Liëlik, raffelig, groët, sjwat en onwersjienlik deep.
Naeve 'm sjtong inins Servé Voeloër. Dae kiëk ouch en zag:

*"Miljaar, wat vraeselik. Miech velt niks in, menier de Schöpper. Mè geer zult toch wel get in
aen motte fispernölle um dat look tou te make."*

"Dat höb ich zelf ouch waal bedach, Mestreechse inbieter", knoëterde d'r Sjöpper, dae zich
sjpontaan van spiet in de vingere biët. Dat hae oet gouwe kaorenaoren zo'n eigewies stök
vreete geschöpt had. Wie hae 't leech gesjaope haw, hawwe de Sjenge zich al zelf uever 't
peeeeeeeeeeeeerd getild. Me moos toch e bietje begrip vuer de situatie höbbe.

De kins dien welt neet eder moment in de gate houte. En enne bruek van Madagascar, wae
dink dao noe aan. Haw hae noëts iëder aan de hand gehat. Mè Klumme weg en noe e laok!
Dat laok? Wat noe te doën? Flits! Hae wis 't flot!

Achteraa in ziene Hiëmelhaof loog zat materiaal.

Grind, klutedrek, zand, craubigger krèjje, löss, leim en mergel.

"Dat sjmiet ich dao op enne houp!" zag hae in zich eige, *"zulle ze mich later nog dankbaar vuer
ziën."*

Dus d'r sjöpper pakt de platte sjöp en höp, sjöppe geblaoze! Ziëve kiër ziëve.

Mè hae kreeg subiet en direk onverwachde taegesjlaag. Good en waal ziëve sjöppe in dat laok
gesjmiëte, vloge ze 'm alle ziëve wir, boets wieder boets, truk om de oëre.

Bratsj, dratsj, flatsj, kritsj, kratsj, vratsj, sjmak!

“Herrejotspaerd! Is ‘t dao baove enge in d’r biër jesjlage? Zunt ze dao bij diech jans knetterjek jowoëre? Doe jreune klotskop. Jank heem d’r Jroëse Jan oes hange! Haot jevesles dae zau klutedrek bei dich! Sjöök jlujjetigge opsjöpper! Kluteklaos!”

Dat waor d’r duivel! Wae angesj?

“Nondedju”, vlookde d’r Sjöpper en zoog gelökkig vlot zat, dat zien ingelkes gelökkig nog ummer de ingele-vingere in de oëre hawwe, gelökkig. Mè, hae haw noe e driedeilig probleem.

Ein: mit d’r duivel veel neet te disketere.

Twie: mit gedoge krieste dat laok neet toe.

Drie: mit d’r duivel veel neet te disketere.

Noe moos ‘m toch get goods invalle. Dat geit flot bie enne Sjöpper.

“Ich pak de katteflietsj!”

“Katteflietsj?” vroeg Servé Voeloër.

“Nae, laot ich dat mer laote, dach d’r Sjöpper, “Ich laot dae duivel geweun oet d’r optoch zétte!” Veel ouch aaf. Wo allein mer e laok is, dao zint ouch gein Molmuus.

De Sjöpper dach deper nao. Noe moos ‘m toch get baeters invalle. En hops dao haw hae ‘t.

“Kuukedraad!”

“Kuukedraad?” vroeg Servé Voeloër. D’r Sjöpper knikde.

“Oke?” knikde Voeloër trok de sjouwesj op en gong wandele.

Womit bewiëze is dat enne Mestreechse geis altied al gaer angere ‘t voel werk liët doën.

Mé sjnachs wie d’r duivel achter de vrouwluj aan zoot hat d’r Sjöpper mit al zien ingele, sjtil en sjtiëkem e kollosaal sjtök kuukedraad in dat laok gelag. Mit fiene iezerdraad höbbe ze dat vasgemak aan hoogsjpanningsmaste (*ziëker waal, want de eerste dag hij schiep het licht*) aan buim en aan päöl in Hulsberg, Eys, Aoke, Sjummert, Baoneshei en Süb. Daonao höbbe alle ingele vaere gelaote. Alle ingele höbbe zich opgeofferd veur de Klummerse zaak. Allemaol vaere gelaote. En mit die vaere woërt enne gowwe sjtevig baom gewaove. Zoë datter nieks mië doër de kuukedraadlaoker haer kos valle. En doe waor ‘t wir sjöppe geblaoze.

In e paar uurkes waor ‘t vaerdig. Gei kirkewerk natuurlik, want ‘t waor duuster.

Om ‘t vastigheid te gaeve sjprinkelde d’r Sjöpper d’r ganse kraom mit raengewater.

Achter ziene rögk deeg Servé Voeloër dat op zien Mestreechs. Bah, de ingele hele zich de ingelevingere vuer de ouge. Mè zoë kaom Klumme truk op de kaart. Zoë is ‘t gegange en aan Voeloër de iër dat v’r de Ziëve Sjprung draan uever gehawte höbbe. Dao mot d’r mer mit laeve, oke? Dae Voeloërpisser is jó neet d’r innige. V’r weite, de grotse duivel sjiet op d’r grotse houp, mé hat dus ouch waal ins ‘n sjwake blaas. Trouwes, de meeste luj zint onnuezel. Die meine dat al ‘t water oet de berg kump.

Oke, resumptum! (Dat is letien).

Good, Klumme woërt dus obbenuuj in ein gefispermöld . Op éin nach.

Wie d’r duivel achter de vrouwluj aan zoot.

Aene van Mestreech leet ziech door Slevrouw de luus pikke in plaots van mit te wirreke.

Sjmurges waor ‘t enne boebelig, knoebelig huevel gewoëre. Mé wae maalt dao om?

‘t Waor baove plat genog vuer ‘n kirk en ‘n hoofbank. En dat waor mer good ouch.

Want wiejer waor d’r gein fluit te belaeve. Logisch. Enne Sjöpper kint neet alles hersjtèlle.

Laok toesjmiete. Huevel boewe. Voeluer dressere, d’r duivel bendige en ziëker ouch nog veur laeve in de broewerie surge. D’r Sjöpper bekiëk ‘t zich, zoog dat ‘t good waar en zag.

“Noe motte de richtige Klummesj en Klummesje zich mer laeve en leefde oetvinge.”

Vanaaf doe moos enne richtige *Klummer of Klumse* zelf de heng oet de moewe sjtaeke. Vanaaf doe moos zelf de hand aan d'r ploog. Vanaaf doe moos me zelf de fiëste verzinne en ze viere es ze valle. Dat lökt ze, kiek mer huj, nog altied good.

In diebus illis! (Dat is letien).

Pis zoëwiet 't verhaol van 't Versjwiëge Laok van Klumme. Volges miene naef besjiteit nuuj Klumme dus pas 312 jaor. Dit is de waarheid. Dat is miene oetsjpraak, dao mot d'r 't mit doën. Mit dank aan miene naef van de universiteit van Wahlwiller.

"Zoë, klaor is vaerdig op de vot!"

Dit verhaal mag niet worden overgenomen en/of vermenigvuldigd
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
Stichting Theater-en Danswerkplaats Kwant, Sittard.
(kwantpost@gmail.com)